

Reserve- en voorzieningenbeleid

Wetterskip Fryslân

november 2009

1. Inleiding

Voor een organisatie is het belangrijk dat er voldoende financieel vermogen aanwezig is om de continuïteit, ook bij ernstige financiële tegenvallers of calamiteiten, te waarborgen.

Reserves en voorzieningen kunnen daarbij een belangrijk hulpmiddel zijn.

Reserves en voorzieningen worden vaak in één adem genoemd. Ze hebben echter ieder een eigen karakter.

1.1 Reserves

Algemene reserves zijn bedoeld om het hoofd te kunnen bieden aan financiële risico's die het waterschap loopt. Bestemmingsreserves worden ingesteld voor een speciaal doel.

Reserves worden gevormd door bestemming van voordelige jaarrekening saldi.

De hoogte van de algemene reserves wordt bepaald door de omvang van de risico's die het waterschap loopt en de omvang van de mogelijk toekomstige financiële tegenvallers.

Reserves maken deel uit van het eigen vermogen.

1.2 Voorzieningen

Voorzieningen zijn bedoeld voor het opvangen van specifieke kosten, verplichtingen, verliezen of risico's die zich in de toekomst zullen voordoen. De hoogte van een voorziening dient altijd afgestemd te zijn op de hoogte van het onderliggende risico of de onderliggende verplichting. Omdat de omvang van de verplichting of het risico bekend is kan de gewenste hoogte van de voorziening vooraf worden bepaald. Voorzieningen worden gevormd door bedragen te onttrekken aan de exploitatie. Het gevolg daarvan is dat het vormen van een voorziening invloed heeft op de hoogte van het resultaat.

Een voorziening maakt deel uit van het vreemde vermogen.

Het huidige beleid t.a.v. reserves en voorzieningen is vastgelegd in verschillende bestuursbesluiten. Een totaalbeeld ontbreekt.

Met de invoering van de Wet Modernisering Waterschapsbestel zijn de verslaggevingsvoorschriften gewijzigd. Als gevolg daarvan is een actualisatie van het reserve- en voorzieningenbeleid noodzakelijk.

Deze nota geeft een geactualiseerd totaal beeld van het reserve- en voorzieningen beleid.

In bijlage 1 is beschreven hoe het minimum- en maximum niveau van de algemene reserve voor de planperiode 2010-2014 is bepaald. In bijlage 2 zijn alle per 1 januari 2009 aanwezige reserves en voorzieningen bij Wetterskip Fryslân opgenomen. Per reserve en voorziening is het doel aangegeven en de omvang. Bij de vaststelling van de jaarrekening wordt bepaald of een bestemmingsreserve wordt ingesteld. Het is zinvol het aantal reserves beperkt te houden.

2. Reserves

Reserves worden ingesteld om financiële tegenslagen op te kunnen vangen, een gematigde tariefstijging te verwezenlijken of om de kosten als gevolg van toekomstige uitgaven te kunnen dekken. Reserves hebben een bestuurlijk karakter en worden ingesteld, verhoogd, vallen vrij of worden opgeheven op basis van bestuursbesluiten. De beslissingsbevoegdheid t.a.v. reserves is uitdrukkelijk voorbehouden aan het algemeen bestuur. Instelling geschiedt ten principale bij de vaststelling van de jaarrekening in het kader van de resultaatbestemming. In tegenstelling tot voorzieningen zijn reserves voor het algemeen bestuur in principe vrij besteedbaar.

Overeenkomstig artikel 4.52 van het Waterschapsbesluit (dit besluit is de nadere uitwerking van bepalingen uit de waterschapswet) onderscheiden we de volgende soorten reserves:

1. algemene reserves;
2. bestemmingsreserves voor tariefseglisatie;
3. overige bestemmingsreserves.

Ad.1 Algemene reserves.

Wat is een algemene reserve?

Algemene reserves zijn middelen en mogelijkheden waarover het waterschap kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Algemene reserves kunnen worden beschouwd als “weerstandvermogen” van de organisatie. Algemene reserves dienen om toekomstige financiële tegenvallers risico's / calamiteiten van algemene aard op te kunnen vangen en om een jaarrekening, die met een tekort sluit, in evenwicht te kunnen brengen. We kennen een algemene reserve voor de taak watersysteembeheer en één voor de taak zuiveringsbeheer.

Hoe komt een algemene reserve tot stand?

Instelling van en toevoeging aan een algemene reserve geschiedt ten principale door het algemeen bestuur bij de vaststelling van de jaarrekening in het kader van de resultaatbestemming.

Wat is de bestuurlijke vrijheid t.a.v. een algemene reserve?

De bevoegdheid om te beschikken over een algemene reserve is voorbehouden aan het algemeen bestuur. Algemene reserves zijn in principe vrij besteedbaar.

Wat is het beleid t.a.v. algemene reserves?

Met algemene reserves worden risico's, waarvan de omvang redelijkerwijs niet kan worden geraamd, afgedekt.

Het algemeen bestuur stelt een minimum- en een maximumniveau vast van de algemene reserves. Het deel boven het minimumniveau van de algemene reserves kan worden ingezet om een zo gelijkmatig mogelijke stijging van de tarieven te bewerkstelligen binnen de planperiode van het meerjarenperspectief. Dit is ter vrije keuze van het bestuur. Zodra een algemene reserve het maximumniveau heeft bereikt wordt een voordelig resultaat toegevoegd aan de bestemmingsreserve voor tariefseglisatie. Een algemene reserve mag niet dalen beneden het minimumniveau.

Wat is de norm en hoe wordt die bepaald?

Het rapport “risico inventarisatie” *) is uitgangspunt geweest voor het bepalen van het minimumniveau van de algemene reserves van Wetterskip Fryslân.

Dit minimumniveau wordt bepaald door de omvang van de financiële risico's die het waterschap loopt. Van de risico's worden de meest waarschijnlijke waarden berekend.

*) Wetterskip Fryslân heeft in 2006 het rapport “risico inventarisatie” laten opstellen door AON Risk Consultants BV. Dit rapport is in 2008 geactualiseerd

Een algemene reserve ter grootte van de som van deze waarden (de minimumnorm) wordt geacht voldoende te zijn om de risico's af te dekken.

Het maximumniveau (de maximumnorm) wordt bepaald door deze bedragen vervolgens te verhogen met een percentage van de belastingomslag en –heffing om ongewenste tariefschommelingen in de komende 5 jaar te kunnen beperken.

De hoogte van de normen dient elk jaar bij het opstellen van het meerjarenperspectief opnieuw te worden bepaald, omdat de omvang van de risico's en de geraamde rekeningresultaten onderhevig zijn aan veranderingen.

Met deze werkwijze kan worden bereikt dat gedurende de looptijd van het meerjarenperspectief de omvang van de algemene reserves steeds teruggebracht kan worden naar het minimumniveau.

Ad.2 Bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie

a. Bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie voor de taken watersysteembeheer en waterzuivering.

Wat is een bestemmingsreserve voor tariefsegalisatie voor de taken watersysteembeheer en waterzuivering?

Deze bestemmingsreserves zijn bedoeld om teveel betaalde belastingen de komende periode van 5 jaren terug te laten vloeien naar de belastingbetaler door deze bedragen in te zetten om zo gelijkmatig mogelijke tariefstijgingen in die jaren te kunnen bewerkstelligen. We kennen een bestemmingsreserve voor tariefsegalisatie voor de taak watersysteembeheer en één voor de taak waterzuivering.

Hoe komt een bestemmingsreserve voor tariefsegalisatie voor de taken watersysteembeheer en / of waterzuivering tot stand?

De reserve kan ontstaan ingeval van een positief jaarrekeningresultaat op een taak. De reserve wordt ingesteld door het algemeen bestuur. Als bij de resultaatverdeling de maximum omvang van de algemene reserves is bereikt, kan het algemeen bestuur besluiten een overschot aan de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie toe te voegen.

Wat is de bestuurlijke vrijheid m.b.t. een bestemmingsreserve voor tariefsegalisatie voor de taken watersysteembeheer en waterzuivering?

Aan deze reserves wordt geen specifieke bestemming gegeven. Het algemeen bestuur kan deze reserves inzetten om een gematigde stijging van de tarieven te verwezenlijken.

Wat is het beleid t.a.v. een bestemmingsreserve voor tariefsegalisatie voor de taken watersysteembeheer en waterzuivering?

Bij een eerstvolgend meerjarenperspectief wordt een bestemmingsreserve voor tariefsegalisatie ingezet om een gematigde tariefstijging te realiseren.

b. Bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie, categorale reserves.

Wat zijn categorale reserves?

Categorale reserves zijn bijzondere vormen van bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie. Deze zijn bedoeld om de meer- of minderopbrengst aan belastingen in een jaar voor één of meer van de categorieën ingezetenen, gebouwd, ongebouwd en natuurterreinen in de daarop volgende jaren via tariefsaanpassing met de betreffende categorieën te kunnen verrekenen.

Hoe komen categorale reserves tot stand?

Een categorale reserve ontstaat als de werkelijke belastingopbrengst in een jaar voor een categorie 3% of meer afwijkt van de begrote opbrengst. In dat geval wordt het totale bedrag van de afwijking ten gunste of ten laste van de categorale reserve gebracht.

Wat is de bestuurlijke vrijheid m.b.t. categorale reserves?

De bestemming van categorale reserves ligt vast. Deze dienen in een volgend jaar of in de volgende jaren (afhankelijk van de hoogte van de categorale reserve en de tariefsontwikkeling) te worden teruggegeven aan de betreffende categorie door aanpassing van het tarief.

Wat is het beleid t.a.v. categorale reserves?

Categorale reserves worden in het jaar, of de jaren (e.e.a. afhankelijk van de hoogte van de categorale reserve en de tariefsontwikkeling) volgend op het jaar waarin de jaarrapportage van enig jaar wordt vastgesteld aangewend om de tarieven te verlagen in geval van een positief saldo van de reserve en de tarieven te verhogen in geval van een negatief saldo van de reserve.

Ad.3 Overige bestemmingsreserves

Wat is een overige bestemmingsreserve?

Overige bestemmingsreserves zijn bedoeld om de kosten, die het gevolg zullen zijn van toekomstige investeringen en maatregelen in de exploitatiesfeer, te kunnen dekken. Zij worden gevormd voor een specifieke bestemming voor bepaalde doeleinden.

Hoe komt een overige bestemmingsreserve tot stand?

Een overige bestemmingsreserve kan door het algemeen bestuur worden ingesteld in het kader van de resultaatbestemming. Bijvoorbeeld als bepaalde werkzaamheden niet kunnen worden uitgevoerd in het begrotingsjaar maar het budget wel geraamd is. Door het vormen van een overige bestemmingsreserve blijven de financiële middelen beschikbaar voor uitvoering op een later moment.

Wat is de bestuurlijke vrijheid m.b.t. een overige bestemmingsreserve?

Het algemeen bestuur heeft de mogelijkheid om als gevolg van voortschrijdend inzicht de bestemming te wijzigen.

Wat is het beleid t.a.v. een overige bestemmingsreserve?

Voorwaarde voor het vormen van een overige bestemmingsreserve is dat er een duidelijk plan van aanpak of een projectbeschrijving ten grondslag ligt aan de bestemming. Voorts moet een datum worden genoemd waarop de bestemming van de reserve is gerealiseerd.

Wat is de norm en hoe wordt die bepaald?

De hoogte van de overige bestemmingsreserve dient gebaseerd te zijn op een deugdelijke raming.

3. Voorzieningen

Artikel 4.54 van het Waterschapsbesluit schrijft strikt voor in welke gevallen voorzieningen moeten worden gevormd, namelijk voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker, maar redelijkerwijs te schatten is;
- op balansdatum aanwezige risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, indien die kosten hun oorsprong vinden in het begrotingsjaar of een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot de gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Wat is een voorziening?

Voorzieningen zijn bedoeld voor het opvangen van specifieke kosten, verplichtingen, verliezen of risico's die zich in de toekomst zullen voordoen. Voorzieningen worden ook gevormd om toekomstige lasten van het waterschap, die nu redelijkerwijs zijn in te schatten, over een aantal begrotingsjaren te verdelen (bijvoorbeeld verkiezingen). Andersom kan ook. De voorziening wordt ingesteld op het moment van het ontstaan van de verplichting. Betaling wordt over de jaren gespreid (bijvoorbeeld wachtgeld).

Hoe komt een voorziening tot stand?

Een voorziening wordt ingesteld op het moment van het ontstaan van de verplichting, het bekend worden van het risico, van het verlies of van de toekomstige lasten.

Voorzieningen worden gevormd ten laste van de exploitatie, derhalve voordat het jaarrekeningresultaat wordt bepaald. Het Waterschapsbesluit schrijft voor in welke gevallen voorzieningen mogen worden gevormd.

Voorzieningen vormen verplichtingen tegenover derden.

Wat is de bestuurlijke vrijheid?

Op het moment dat er sprake is van een verplichting is kan het bestuur niet vrij meer beschikken over de voorziening die verband houdt met de verplichting. Het betreft hier vreemd vermogen.

Wat is het beleid t.a.v. voorzieningen?

Voorzieningen mogen slechts worden gevormd tegen concrete of specifieke risico's die op de balansdatum werkelijk bestaan.

Aan de hoogte van de voorziening moet een onderbouwing ten grondslag liggen.

Wat is de norm voor de hoogte van de voorziening en hoe wordt die bepaald?

De hoogte van de voorziening moet gebaseerd zijn op een deugdelijke raming.

Bepaling minimum- en maximumniveau algemene reserves watersysteembeheer en zuiveringsbeheer voor de planperiode 2010-2014

Het verschil tussen het maximum- en het minimumniveau van de algemene reserves kan worden aangewend om ongewenste tariefschommelingen in de komende 5 jaar van het meerjarenperspectief te beperken. Door ieder jaar, bij het opstellen van het meerjarenperspectief, het minimum- en maximumniveau opnieuw te bepalen wordt bereikt dat gedurende de looptijd van het meerjarenperspectief de omvang van de algemene reserves steeds teruggebracht wordt naar het minimumniveau.

Voor de taak watersysteembeheer en de taak waterzuivering is het minimumniveau (de minimumnorm) bij het opstellen van het meerjarenperspectief 2010-2014 op basis van een risicobenadering respectievelijk berekend op € 3 miljoen en € 2 miljoen (afgerond in miljoenen).

Het maximumniveau (de maximumnorm) is bepaald door deze bedragen vervolgens te verhogen met een percentage van de belastingomslag en –heffing om ongewenste tariefschommelingen in de komende periode van 5 jaar te kunnen beperken.

In de vergadering van het Algemeen Bestuur van 11 juli 2006 zijn deze percentages vastgesteld voor waterkwaliteit (3%), waterkering (30%) en waterkwantiteit (3%). Onder meer op basis van hetgeen gebruikelijk is bij andere waterschappen. We kennen nu nog twee taken te weten watersysteembeheer en waterzuivering. Het te hanteren percentage voor waterzuivering is gelijk aan het percentage voor waterkwaliteit in 2006. Het percentage voor watersysteembeheer is opnieuw bepaald aan de hand van een gewogen gemiddelde van de percentages die in 2006 zijn vastgesteld.

Voor het watersysteembeheer kan het bedrag waarmee het minimumniveau van de reserves moet worden verhoogd worden bepaald op 4% van de omslag en voor het zuiveringsbeheer op 3% van de heffing in het begrotingsjaar *1).

Actualisatie van de risico's en rekening houdend met de mogelijkheid om tariefschommelingen te beperken zou de minimumomvang van de algemene reserve watersysteembeheer per 1 januari 2010 € 3 miljoen en de maximumomvang € 6 miljoen moeten bedragen (afgerond in miljoenen euro's) en die van reserve zuiveringsbeheer per 1 januari 2010 minimaal € 2 miljoen en maximaal € 4 miljoen (afgerond in miljoenen euro's) *2).

***1)**

Voor waterkwaliteitsbeheer is het percentage in 2006 vastgesteld op 3% van de heffing. Voor de nieuwe taak zuiveringsbeheer blijft dit percentage 3%.

Voor waterkering en waterkwantiteit is het percentage in 2006 respectievelijk vastgesteld op 30% en 3% van de omslag. De omslag waterkering bedroeg ca. € 4 miljoen en voor kwantiteit en voor kwaliteit bedroeg de opbrengst ca. € 103 miljoen. Hieruit kan een nieuw gewogen percentage voor watersysteembeheer worden bepaald, te weten: $(4 \times 30/107) + (103 \times 3/107) \times 1\% = 4,01$ (afgerond 4%).

***2)**

Algemene reserve watersysteembeheer per 1-1-2010

Minimumomvang (vlg. risicobenadering)	€ 2.958.600 (afgerond € 3 miljoen)
Te verhogen met 4 % van € 65.130.859	<u>€ 2.605.234</u>
Maximumomvang	€ 5.563.834 (afgerond € 6 miljoen)

Algemene reserve zuiveringsbeheer per 1-1-2010

Minimumomvang (vlg. risicobenadering)	€ 2.141.400 (afgerond € 2 miljoen)
Te verhogen met 3 % van € 46.129.213	<u>€ 1.383.876</u>
Maximumomvang	€ 3.525.276 (afgerond € 4 miljoen)

Reserves en voorzieningen per 1 januari 2009

1. Reserves

1.1 *Algemene reserves*

1.1.1 *Algemene reserve Watersysteembeheer*

De algemene reserve watersysteembeheer komt voort uit de algemene reserve waterkering en de algemene reserve waterkwantiteit en het berekende aandeel van passieve waterkwaliteit in de algemene reserve waterkwaliteitsbeheer. De saldo's van deze reserves op 31 december 2008 zijn overgeheveld naar de nieuwe algemene reserve watersysteembeheer. Omvang per 1-1-2009 € 5.348.304.

1.1.2 *Algemene reserve Zuiveringsbeheer*

De algemene reserve zuiveringsbeheer komt voort uit de algemene reserve waterkwaliteitsbeheer. Het saldo van deze reserve per 31 december 2008 is overgeheveld naar de nieuwe algemene reserve zuiveringsbeheer. Omvang per 1-1-2009 € 2.680.531.

1.2 *Bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie*

1.2.1 *Egalisatiereserves voor watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.*

Egalisatiereserves worden bij het eerstvolgende meerjarenperspectief ingezet om tariefschommelingen op te kunnen vangen. Als er bij het opstellen van de jaarrekening sprake is van een positief resultaat en als na toevoeging aan de algemene reserves het gestelde maximum wordt bereikt, dan worden de overschotten aan de egalisatiereserve van de desbetreffende taak toegevoegd, tenzij door het algemeen bestuur aan het overschot een andere bestemming wordt gegeven. Omvang van de egalisatiereserve watersysteembeheer per 1-1-2009 bedraagt € 9.428.747, die van zuiveringsbeheer is nihil.

1.2.2 *Categorale reserves*

Categorale reserves hebben het volgende doel. Wanneer de werkelijke belastingopbrengst in een jaar voor een bepaalde categorie 3% of meer afwijkt van de begrote opbrengst, dan komt het totale bedrag van de afwijking ten gunste of ten laste van de categorale reserve.

Deze categorale reserve wordt vervolgens in de daarop volgende jaren gebruikt om tarieven in geval van een overschot te verlagen en in geval van een tekort te verhogen.

De omvang van de categorale reserve gebouwd bedraagt per 1-1-2009 € 2.261.517, die van de overige categorale reserves is nihil.

1.3 Overige bestemmingsreserves

1.3.1 Reservering extra dividend

In 2007 is een éénmalig extra dividend van de Nederlandse Waterschapsbank ontvangen van € 14,4 miljoen. Bij de vaststelling van het meerjarenperspectief 2008-2012 is voorgesteld jaarlijks een deel van het extra dividend in te zetten om de stijging van de belastingen te beperken. In het meerjarenperspectief 2010-2014 is aangegeven dat in 2009 een definitief bestemmingsvoorstel aan het algemeen bestuur zal worden voorgelegd. Omvang per 1-1-2009 € 14,4 miljoen.

1.3.2 Reserve bodemdaling door zoutwinning

Met Frisia Zoutchemie is in 2001 een overeenkomst gesloten over de hoogte en de wijze van afwikkeling van de kosten, om de te verwachten bodemdaling door zoutwinning bij de Waddendijk bij Sexbierum te compenseren. De afkoopsom die Frisia Zoutchemie heeft betaald is gereserveerd voor de kosten die worden gemaakt op het moment dat de dijk wordt verhoogd. Omvang per 1-1-2009 € 1.246.083.

1.3.3 Reserve realisatie bezoekerscentrum Woudagemaal

Het ir. D.F. Woudagemaal is opengesteld voor het publiek. Om een breed publiek kennis te laten maken met dit door de Unesco aangewezen werelderfgoed is besloten om een representatief bezoekerscentrum te bouwen nabij het gemaal. De verwachting is dat de bouw in 2009 daadwerkelijk van start zal gaan. De bijdragen van Wetterskip Fryslân zullen ten laste van deze reserve worden gebracht. Omvang per 1-1-2009 € 900.000.

1.3.4 Reserve tijdelijke huisvestingslasten

Deze reserve dient om de extra kosten van huisvesting te kunnen dekken die zijn voortgevloeid uit de centralisatie van de huisvesting per 1 april 2007. Het betreft voornamelijk verhuis- en herinrichtingskosten voor de locatie Crystallic, maar ook de tijdelijke huur van kantoorruimte voor peilbeheerders in Gorredijk. Eind 2009 zal deze reserve in zijn geheel zijn aangewend. Omvang per 1-1-2009 € 12.594.

1.3.5 Reserve opleidingsgelden ESF

In 2006 is een subsidiebedrag ontvangen uit de Europese Structuur Fondsen. Besloten is om het overschot te bestemmen voor extra opleidingen van het personeel van Wetterskip Fryslân. Eind 2009 zal deze reserve in zijn geheel zijn aangewend. Omvang per 1-1-2009 € 55.578.

1.3.6 Reserve Cross Border Lease

Van het voordeel dat in 1998 is gerealiseerd met het afsluiten van een Cross Border Lease transactie is een reserve gevormd. Jaarlijks valt gedurende de looptijd van de leaseperiode een deel vrij ten gunste van het resultaat van de taak zuiveringsbeheer. In mei 2009 is de CBL constructie beëindigd. Aanhouden van de reserve voor het oorspronkelijke doel is niet langer noodzakelijk. Omvang per 1-1-2009 € 2.401.428.

1.3.7 Harmonisatie schouwbeleid

Het schouwbeleid is in 2007 geharmoniseerd. De implementatie ervan brengt extra kosten met zich mee. De werkzaamheden worden in 2009 afgerond. Ter dekking van de kosten is een bestemmingsreserve ingesteld. Deze wordt in 2009 aangewend. Omvang per 1-1-2009 € 100.000.

1.3.8 Reserve wegwerken achterstanden eigendomsbeheer, betere regie subsidie coördinatie

Deze reserve is gevormd om de extra kosten op te vangen die samenhangen met het op orde krijgen van de taak eigendomsbeheer. Het gaat daarbij om (de ondersteuning bij) het in eigendom verkrijgen van ondergronden van gemalen en persleidingen of het vestigen van rechten daarop. De reserve biedt voorts de extra middelen om het benutten van subsidies een prominenter plaats in de organisatie te geven en ook de administratieve afhandeling daarvan beter te ontwikkelen.

De werkzaamheden worden in 2009 uitgevoerd. De reserve zal in 2009 in zijn geheel worden aangewend. Omvang per 1-1-2009 € 30.000.

1.3.9 Reserve bagger onderhoud

In 2007 is het bagger uitvoeringsplan 2007-2025 vastgesteld. Deze bestemmingsreserve dient als egalisatie van de kosten die worden gemaakt in de planperiode om de categorie 3 watergangen te kunnen baggeren. Aan de bestemmingsreserve wordt jaarlijks gedoteerd c.q. onttrokken, afhankelijk van de overschrijding c.q. onderbesteding op het beleidsproduct baggeren. Omvang per 1-1-2009 € 510.000.

1.3.10 Reserve onderhoud overname bebouwd gebied

Om de achterstand bij de overname van het beheer van het bebouwde gebied in te lopen is besloten om in 2009 extra personeel in te zetten voor inventarisatie en het opmaken van overdrachtsdocumenten. Door deze extra stimulans kan de planning gehaald worden. De reserve wordt in 2009 in zijn geheel aangewend. Omvang per 1-1-2009 € 100.000.

1.3.11 Reserve beheer en onderhoud Schiermonnikoog

In 2008 heeft Wetterskip Fryslân het beheer en onderhoud van de primaire kering op Schiermonnikoog overgenomen van Rijkswaterstaat. Voor deze uitbreiding van taken is een afkoopsom ontvangen van € 925.000 als gewenningsbijdrage. Deze afkoopsom wordt gedurende een periode van 10 jaar gebruikt om de hogere kosten ten gevolge van de overname op te vangen. Omvang per 1-1-2009 € 925.000

1.3.12 Reserve opwaarderen serviceniveau gegevensbeheer

In de loop van 2008 is gebleken dat de vraag naar ondersteuning door de cluster gegevensbeheer zodanig is gegroeid dat het niet langer mogelijk is om daaraan te voldoen. Bij de ontwikkeling en uitvoering van maatregelen uit het meerjarenperspectief is gedetailleerde informatie nodig over de situatie in het veld. Deze informatie moet actueel, betrouwbaar en compleet zijn. Van de cluster gegevensbeheer wordt verwacht dat zij de gegevens inventariseert, toetst, analyseert en op de kaart zet. De medewerkers zijn in toenemende mate afhankelijk van de informatie die zij digitaal op hun beeldscherm krijgen. De feitelijke situatie is dat niet alle informatie actueel, betrouwbaar en compleet is. Daarnaast is het huidige computersysteem ontoereikend om de data op te slaan. Hetzelfde geldt voor de bemensing. Om de primaire taken goed te kunnen uitvoeren moet de kwaliteit van de gegevens snel op een hoger niveau worden gebracht. Om een start te kunnen maken met de opwaardering van de kwaliteit en beschikbaarheid ervan is een bestemmingsreserve gevormd van € 1.000.000. Realisatie van de eerste fase en besteding vindt plaats in 2009 en 2010. Omvang per 1-1-2009 € 1.000.000.

1.3.13 Reserve kosten gewenst peilbeheer

Het gewenst peilbeheer wordt uitgevoerd in een planproces, waarbij de verschillende wateropgaven zijn meegenomen. Naast realisatie van de doelen voor het peilbeheer worden ook de verschillende beleidsopgaven voor extreme neerslag, droogte, waterkwaliteit en beheer en onderhoud meegenomen. De insteek is dat maatregelen voortvloeiend uit andere beleidslijnen waarvoor het waterschap verantwoordelijk is, bij de planvorming worden betrokken.

De integrale planvorming betekent dat het proces gewenst peilbeheer aanmerkelijk omvangrijker is dan waar aanvankelijk vanuit gegaan werd. Om het project in 2012 afgerond te kunnen hebben zijn financiële middelen nodig. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd van € 900.000. Omvang per 1-1-2009 € 900.000.

1.3.14 Reserve Waterketen

De voorziening “stimuleringsbijdrage rioleringswerken en kleinschalige zuiveringssystemen” is ultimo 2008 vervallen. Om te kunnen voldoen aan de lopende verplichtingen uit 2007 en 2008 als gevolg van subsidietoezeggingen op grond van de subsidieverordening “afkoppelen verhard oppervlak” is een bestemmingsreserve gevormd van € 500.000. Naar verwachting zal na 2011 aan alle verplichtingen zijn voldaan. Omvang per 1-1-2009 € 500.000.

1.3.15 Reserve organisatieontwikkeling

Met het visiedocument “samenstromen” is aangegeven hoe Wetterskip Fryslân haar missie wil invullen. Belangrijke elementen daarin zijn onder meer efficiënte processen, een samenwerkingsgerichte cultuur en kostenbewuste afwegingen. Door middel van concrete projecten, welke zijn opgenomen in het concernplan, wordt gewerkt aan de in het visie document genoemde doelstellingen. De uitvoering van het concernplan vergt extra inzet van capaciteit en geld. Tegelijkertijd is er ook de noodzaak om hiermee een snelle start te maken. In het verleden is een concernreserve gevormd om schommelingen in interne verrekeningen op te vangen. Omdat deze nu geen functie meer heeft is deze concernreserve omgevormd naar een bestemmingsreserve organisatieontwikkeling. Hoewel de totale kosten naar verwachting hoger zullen liggen kan met dit bedrag in 2009 een start worden gemaakt met de organisatie ontwikkeling. Omvang per 1-1-2009 € 317.400.

2. Voorzieningen.

2.1 *Pensioenvoorziening voormalig bestuur*

De pensioenen van (oud) bestuursleden zijn in beheer bij het waterschap. Dat betekent dat de kosten van de pensioenen ten laste komen van het waterschap. Voor deze toekomstige, contant gemaakte verplichtingen is een voorziening gevormd. De voorziening is getroffen voor voormalige bestuursleden. Omvang per 1-1-2009 € 3.342.391.

2.2 *Voorziening wachtgeld voormalig bestuur*

Bij de verkiezingen van 2008 is een aantal bestuursleden niet herkozen. De leden van het dagelijks bestuur die niet terugkeren hebben recht op wachtgeld. Hiervoor is een voorziening getroffen. Omvang per 1-1-2009 € 308.946.

2.3 *Voorziening voormalig personeel pré-vut*

Deze voorziening is gevormd om te kunnen voldoen aan verplichtingen, die verband houden met uitbetaling van wachtgeld aan enkele ambtenaren die gebruik maken van een pré-vut regeling ten tijde van het voormalig waterschap Boarn en Klif. Omvang per 1-1-2009 € 81.944.

2.4 *Voorziening integratiekosten fusie 2004*

De integratie kosten hebben betrekking op de gevolgen van het sociaal statuut fusieproces, wachtgeldregelingen ten behoeve van bestuurders, de pré-vut regeling en de deel non-activiteitregeling als gevolg van de fusie per 1 januari 2004. De verplichtingen waarvoor deze voorziening is ingesteld zullen na 2012 sterk dalen. Omvang per 1-1-2009 € 2.102.953.

2.5 *Voorziening integratiekosten WF 2007*

Voor de in 2007 doorgevoerde reorganisatie is een sociaal statuut vastgesteld. In dit statuut is onder meer geregeld hoe de reorganisatie salaristechisch moet worden afgehandeld. In verband met de afbouw van diverse regelingen o.a. de inconveniënten regeling en het treffen van een aantal individuele regelingen is in 2006 een voorziening gevormd. Na 2012 zal aan de verplichtingen waarvoor deze voorziening is ingesteld zijn voldaan. Omvang per 1-1-2009 € 769.104.

2.6 *Voorziening verkiezingen*

Om de vier jaar worden er verkiezingen gehouden voor het waterschapsbestuur. In november 2008 zijn de verkiezingen geweest voor het bestuur dat in januari 2009 is aangetreden. In 2012 worden de volgende verkiezingen gehouden. Om de kosten van de verkiezingen te kunnen dekken wordt een voorziening gevormd. Elk jaar, voor het eerst in 2009, wordt € 275.000 aan de voorziening toegevoegd. Omvang per 1-1-2009 € 0.